

فارم	بامرفین	۱۱	درصد
خراسان	"	۱۱/۶۸	"
غربی کرمانشاه	"	۱۰/۳۷	"

بر اساس قانون اجازه کشت محدود خشخاش و صد و هشتاد و سه هکتار مصوب مجلسین که در تاریخ ۱۵/۱۲/۴۷ بتوشیح شاهنشاه آریامهر رسید در سال زراعی ۴۷-۴۸ جمعاً ۱۷۳۰ هکتار در مناطق تعیین شده بر اساس پیشنهاد وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی و زیر نظر مستقیم وزارت خانه مذکور طبق مفاد تصویب نامه شماره ۴/۵۸۳۹-۱۸/۱۲/۴۷ هیئت وزیران تحت کشت بهاره خشخاش در آید.

ن بواسته فوریت امروسی شدن فصل کاشت سطح زیر کشت بهاره در ۱۰ استان و فرما نداریکل به ۱۰۱ هکتار تقلیل یافت. جدول زیر سطح کشت خشخاش را طبق گزارشات وزارت اصلاحات ارضی در ال زراعی ۴۷-۴۸ نشان میدهد:

مطابق	سطح کشت به هکتار
اهمیان	۳۱۰
المرستان	۳۱۰
شیراز	۹۹
کرمان	۴۱
کرمانشاه	۵۷
۱ خمدان	۶۸
خراسان	۶۰
بهار و محال بختیاری	۵۰
کردستان	۱۵
۱ تهران	۲۶
جمع کل	۱۰۱۵ هکتار

طایفه‌ها را با ارسال ۴۸ از گشتبهاره خشخاش حدود ۱۰۰۰ کیلو تریاک بدست آمد که تاکنون

تقریباً نصف آن به مرکز ارسال گردید و بقیه نیز بتدریج ارسال خواهد شد.

جنرال وزیر میرزا شیر تریاک را تا تاریخ ۱۳۴۸/۴/۲ طبق گزارشات وزارت اصلاحات ارضی نشان میدهد:

منطقه	شیره تریاک به کیلو
کرمان	۲۳۱/۲۵
اصفهان	۴۳۹/۹۶
شیراز	۱۲۶/-
نیشابور	۱۴۱/-
سبزوار	۴۷/۹۲
مازندران	۳۹/۱۹
نمیناوند	۲۶/-
قائنات	۳۱/۳۴
تهران	۳۸/۶۶
اهواز	۴۰۰/-
کرمانشاه	۱۷۱/۱۴

جمع کل ۵ ۲۹۳/۴۹

زراعت بهاره خشخاش در سال ۴۷ طبق عرف محل انجام شد. و وقت برای مطالعه در نحوه کشت

و سایرکامهای لازم زراعی نبود فقط در بعضی از نقاط از کود حیوانی استفاده بعمل آمد و در مراحل

آخر در نقاط سرد سیر ۲۵ کیلو اوره بعنوان کود سرک به زراعت داده شد.

در بعضی از نقاط در زراعت خشخاش آفات از قبیل کنه - شته - تربیس و چند نمونه مرض قارچی مشاهده گردید که نمونه برداری گردید و تحت مطالعه قرار گرفته است.

راندمان شیرترياک در هکتار در کشور قبل از سال ۱۳۳۲ بسته بنقاط مختلف و آب و هوا از ۱۰

تا ۲۰ کیلو در هکتار نوسان داشته است ولی عملکرد در هکتار در کشت بهاره سال جاری بطور متوسط

۱-۸ کیلو میباشد.

بطوریکه گفته شد با توجه به سطح کشت بهاره امسال و راندمان در واحد سطح (۰ کیلو در هکتار)

محدود تریاک سال جاری حدود ۰ (تن برآورد میشود میزان بذرمصرف شده در کشت بهاره حدود ۲۹ تن

بوده است.

طبق اطلاعات واصله سطح کشت پائیز سال جاری به ۴۳۰۰ هکتار توسعه مییابد و محصول

استحصال از این سطح کشت با عملکرد ۲۵-۲۰ کیلو در هکتار حدود ۱۸۰۰۰۰ کیلو شیر خشخاش

و یا ۱۰۰۰۰۰ کیلو تریاک خالص برآورد میشود (معمولاً برای تهیه ده کیلو تریاک خالص احتیاج به

استحصال ۱۸-۱۶ کیلو شیر خشخاش از مزارع میباشد.)

قیمت شیر تریاک بسته به کیل یا عیار آن (مقدار تریاک خالص در هر کیلو شیر) نوسان داشته و

طبق تصویب نامه هیئت وزیران در سال جاری بهای هر کیلو شیر ۲۱۰۰ ریال با کیل ۲۱ درصد تا

۲۷ ریال با کیل ۷۰ درصد متفاوت خواهد بود.

۱-۶ نیروی انسانی و هزینه کشت و کار خشخاش

برآورد هزینه کشت هکتار خشخاش در طول دوران کشت - و داشت و برداشت و نیروی انسانی

لازم بسته به مناطق مختلف نوآزراعت (قدیم یا جدید) متفاوت می باشد . برای مزید استحضار بیشتر
خواهندگان جد اول مختفی که از گزارشات واصله استخراج شده است بشرح زیر نقل مینماید .
هزینه کشت و بهره برداری و داشت در یک هکتار کشت خشخاس

ماخذ: وزارت اصلاحات ارضی

شماره ردیف	شرح مواد	بها
۱	شخم و بیهک	۱۲۰۰ ریال
۲	آماره کردن زمین	" ۱۵۰۰
۳	کود	" ۱۵۰۰۰
۴	کود پاشی و حمل کود	۷۵۰
۵	بذر	" ۸۰۰
۶	بذر پاشی	" ۲۰۰
۷	تنگ کردن و وجین	" ۸۰۰۰
۸	آبیاری	" ۱۰۰۰
۹	جمع آوری	۲۲۵۰۰
۱۰	خرید ابزار	۷۵۰
۱۱	حفاظت	" ۱۰۰۰
۱۲	جمع آوری بذر	" ۵۰۰
۱۳	رفع آفات	۳۰۰
۱۴	اجاره بها، آب و زمین	

برای اطلاع بیشتر، ترتیب کشت و کار و تعداد نیروی انسانی و فصل عملیات زراعی یک هکتار زراعت خشخاش را در جدولان قبل از منع کشت خشخاش بشرح زیر نقل مینماید :

(ملاحظه : وزارت اصلاحات ارضی)

نوع عملیات زراعی	فصل عملیات	مدت زمان و تعداد کارگر	ملاحظات
شخم اول یاغیزه	شهر یور	یک روز و ۶ کارگر	۶ جفت گاو
شخم دوم یاغیزه	"	"	"
دریخت یا پشته چوبی	پائیز	۲۰ نفر کارگر	-
کود پاشی یا خاکستر پاشی	"	۷۰ "	۴۰ تن بعد از شخم
مرز کشی	"	۱۲ کارگر	-
بذر پاشی و خاک دادن	"	۴ کارگر	۲۰ کیلو دانه هکتار
اولین آبیاری	اول مهر	-	-
اولین وجین	۲۰ فروردین	۳۰ نفر کارگر	-
دومین آبیاری	۱۰ اردیبهشت	۴ کارگر	-
دومین وجین	۱۳ "	۳۰ "	-
سه بار آبیاری دیگر	-	جمعاً ۱۲ نفر کارگر	هر د روز یکبار
اولین تیغ زدن	اواخر خرداد	۳۰ کارگر	تیغ زدن در عصر و شب و در صبح
" "	۴ روز بعد	"	" "
" "	" "	"	" "
چهارمین تیغ زدن	" "	"	اکثراً " اجاره دار می شد

به از تیع زدن در اوایل مرداد ماه ساقه‌های خشخاش را برید و جمع آوری و خرمن کرد و خشخاش را از قیزه جدا نمودند این عملیات حدود ۱۰ کارگر احتیاج داشته است محصول یک هکتار از همدان حدود ۱۰ تن شیر بود که ۵۰ تا ۶۰ درصد آن تریاک خالص بود است.

بازار هر کیلو شیر ۷ کیلو بذرخشخاش در هکتار است حاصل میشد است (حدود ۲۰ تن) بذرخشخاش خشک در هکتار (زراعت خشخاش درجه ۱ شیراز بدین ترتیب بود است که در پائیز یک یا دو بار شخم زده و به دازگون پاشی (۳۰ تن کود حیوانی در هکتار) زمین را با مال صاف نمود و بعد رومیپاشیدند (حدود ۵ کیلو در هکتار) کرد بند و آبیاری- وجین و برداشت مانند منطقه همدان انجام میشد است.

هزینه یک هکتار خشخاش در نقاط مختلف بسته به جنس زمین- دستمزد کارگر و غیره متفاوت بود برای مثال هزینه یک هکتار خشخاش کار و سایر اطلاعات کشاورزی در بجنورد خراسان بشرح زیر نقل مینماید :

هزینه یک هکتار خشخاش کاری در بجنورد

الف- کود حیوانی	۲۰۰۰ ریال
ب- تخم	" ۱۵۰۰
ج- وجین در د و نوبت	" ۸۰۰۰
د- جمع آوری	" ۴۰۰۰

در هکتار شیره تریاک ۲۰ کیلو مقدار تریاک ۶ (کیلو گرم).

۳- فصل کشت زمستانی: نیمه دوم مهر ماه هر سال.

۴- آبیاری با نوبت در آخر فروردین ماه (در صورتیکه باران نیاید).

۵- ویدین اول- اوایل فروردین.

۱- ویدین دوم- اواخر فروردین.

۷- تین زدن اواخر اردیبهشت.

۸- کشت آبی بهاره در اسفند ماه.

۹- کشت دیم در نیمه دوم فروردین.

زراعت خشخاش قبل از ممنوع شدن کشت آن بدین ترتیب بود که قبل از کاشت بزارعین بعد از صد و راجازه کشت و تحریم مساعدت آن مساعد لازم پرداخت میشد. هنگام برداشت بازرسین مزرعه را دیدزد و محصول تقویمی آن را برآورد میکردند. مقدار محصول بسته به مناطق مختلف آب و هوا و وضعیت زمین و تناوب زراعی فرق مینمود. معمولاً "در هر جریب حداکثر ۵ کیلو و حداقل ۳ کیلو محصول برداشت میشد.

معمولاً "از ۴ کیلو شیره ۲۸ کیلو تریاک بدست میآمد و قیمت آن طبق اظهار یکی از مطلعین هر شیره تومان و برای کیل ۲۸ درصد قیمت آن برای هر کیلو ۷۰۰ ریال و برای نوع پست با کیل ۸ مبلغ ۴۰۰ ریال پرداخت میشد در زمستان سال ۱۳۴۷ بواسطه سپری شدن فصل کاشت ویریتصویب رسیدن طرح مربوط به بهاره خشخاش با رعایت کلیه عملیات زراعی و مراقبت کامل و دلخواه انجام گیرد و به همین علت محصول شیرها از ۸ تا ۱ کیلو در هکتار تجاوز ننمود. جدول زیر وضع و طرز کشت بهاره خشخاش را در سال زراعی ۴۸-۴۷ نشان میدهد.

۱- یک شخم با تراکتور و دو پیست در اواخر زمستان

۲- کود پاشی بمقدار ۴۰ تن با ۲۵ کارگر

۳- هموار کردن زمین ۱۲ نفر کارگر

۴- بذری پاشی با دست ۲ نفر کارگر

۵- مقدار بذر ۱۵-۲۰ کیلو در هکتار

۶ نفر کارگر

۱- آبیاری و آبیاری بعد از برداشتی

۶ نفر

۲- آبیاری اول

۸- وچین و آبیاری بعدی و سپس برداشت محصول

در افغانستان و ترکیه گزراتیخ نمیزند بلکه به تخته خشخاش را مانند غلات درو میکنند و در دیک های بزرگ بدون آب بطور ملایم می جوشانند بعد از فشار تقاله آنرا خارج کرد و مایع باقی ماند را حرارت داده تا آب آن تبخیر شود و سفت گردد آنچه باقی می ماند جسمی است مانند قیر و سفت بعد آنرا مانند خمیر گرد نمود و به ورق میرسانند .

فصل هفتم - مؤسساتی که بندهای از انحاء در امر خشخاش و تریاک فعالیت مینمایند .

طبق اظهار نظر یکی از مطلعین تا سال ۱۳۱۲ امور خشخاش در اداره بنام اداره تحدید

تریاک متمرکز بود .

از سال ۱۳۱۲ بعد از اداره موسسه اداره انحصار تریاک تاسیس یافت و تا سال ۱۳۳۴ این اداره فعالیت مینمود در سال ۱۳۳۴ طبق قانون مصوب مجلسین سازمانی بنام "سازمان مستقل منع کشت خشخاش"

تاسیس یافت کلیه ادارات فوق الذکر وابسته به وزارت دارائی بودند . متعاقب آن در سال ۱۳۳۸

اداره بنام اداره کل نظارت مواد مخدره در وزارت بهداری تشکیل گردید که هنوز نیز فعالیت مینماید .

در حال حاضر امور مربوط به کشاورزی خشخاش خریداری - بعمل آوردن و نگهداری و اجازه پخش و

توزیع آن در دستگاه های و وزارتخانه زیر متمرکز گردیده است :

ژاندارمری کل کشور - شهر بانی کل کشور - وزارت دادگستری - اداره مبارزه با مواد مخدره

و آفینو - وزارت بهداری - وزارت اصلاحات ارضی و وزارت اقتصاد - ژاندارمری و شهر بانی

و با اذعان تعقیب قاچاقچیان و غیره رابعه داری و اداره مبارزه با مواد مخدر و تکالیف و آزمایش و جمع آوری مواد مزبور و این قبیل را داری می باشد. وزارت بهداشت از نظر بهداشت و معالجه فعالیت های مینماید.

وزارت دادگستری امور داری و اداری را تعقیب نمود و حکم صادر مینماید.

بنا بر اینکه استنباط میفرمایند امور مربوط به خشخاش و تریاک در یک دستگاه متمرکز نبود و طبقاً

نتیجه های که انتظار می رود بطور کامل حاصل نمیشود.

بنابراین اطلاع حاصل شده دولت تصمیم دارد امور کشاورزی خشخاش را که شامل مراحل کاشت و داشت و برداشت تا مرحله تحویل به وزارت اصلاحات ارضی محول نماید.

مراحل عمل آوردن و طیار و نگهداری رابعه داری و وزارت اراضی یا وزارت تولیدات کشاورزی و گذار نماید که با صدور اجازه نامه و تعیین مقدار تریاک از طرف وزارت بهداشت به معتادین داده شود.

فهرست منابع مورد استفاده گزارش

- ۱- گیاهان دارویی دکتر زرگری استاد دانشگاه تهران
- ۲- تحقیقی در زمینه تریاک و مواد مخدر در ایران دکتر حمیدی - دکتر ایمانی - ملک مدنی
- ۳- زراعت جلد سوم منصور عطاءئی استاد دانشگاه تهران
- ۴- در حقان روز شماره تیرماه ۱۳۴۸
- ۵- فهرست آفات مهم نباتات و فراورده های کشاورزی ایران مهندس فتح بخشر - وزارت کشاورزی
- ۶- Krankheiten und schädlinge der kultur-pflanzen Braun-Riehn 1957
- ۷- بازدید از نقاط خشخاش خیز و مذاکره با تولید کنندگان .
- ۸- گزارشات مختلف وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستائی .
- ۹- طرح کشت مجدد خشخاش در ایران
- ۱۰- گزارشات اداره مبارزه با مواد مخدره
- ۱۱- گزارشات واردات و صادرات تریاک
- ۱۲- مجموعه قوانین مواد مخدره
- ۱۳- گزارشات محرمانه خشخاش کاری در ایران
- ۱۴- مصوبات هیئت عالی برنامه
- ۱۵- گزارشی سازمان ملل درباره تجدید کشت خشخاش در ایران
- ۱۶- مجموعه مصوبات و قوانین کشت مجدد خشخاش در ایران
- ۱۷- قانون تشدید مجازات مرتکبین جرائم اصلی مندرج در قانون اصلاح قانون منع
- ۱۸- گزارشات اداره نظارت بر موءسسات عالی -

سازمان برنامه

وزارت دارائی

وزارت اقتصاد

وزارت بهداشت

سازمان برنامه

سازمان برنامه

—

وزارت اصلاحات ارضی

با برآورداتی که تاکنون توسط نویسندگان تهیه و از طرف سازمان برنامه منتشر شده است :

- ۱- برنج ایران اردیبهشت ماه ۱۳۴۳
- ۲- چای ایران و خط مشی آن در برنامه چهارم آبانماه ۱۳۴۵
- ۲- توتون ایران " " آبانماه ۱۳۴۵
- ۴- اصلاح سهمیه توزیعها لوبد و خط مشی آن در برنامه چهارم فروردین ماه ۱۳۴۶
- ۵- خرمای ایران اسفند ماه ۱۳۴۷

